Consell General de les Valls

Acta Núm. 9/1990

Continuació de la Sessió Tradicional de Sancogesma del dia 1 de juny de 1990 - Reunió del 8 de juny de 1990.

El dia vuit de juny de mil nou-cents noranta, divendres, es reuneix a Casa de la Vall el M.I. Consell General de les Valls en la Continuació de la Sessió Tradicional de Sancogesma, iniciada el dia primer de juny proppassat. La reunió té com a objecte exclusiu de procedir al debat sobre la declaració d'orientació política del Govern, d'acord amb allò que estableix l'article 76 del Reglament de l'Assemblea.

Sota la presidència del M.I. Sr. Josep Casal Puigcernal, Sub-Síndic General, assisteixen els membres següents:

Per Canillo	Els MM.II. Srs. Climent Palmitjavila Torres, Jordi Font Cabanes i Miquel Casal Casal.
Per Encamp	Els MM.II. Srs. Roc Rossell Dolcet, Jordi Mas Torres i Enric Pujal Areny.
Per Ordino	Els MM.II. Srs. Joan Naudi Ambatlle, Enric Dolsa Font, Joan Martínez Benazet i Josep Maria Armengol Adellach.
Per La Massana	Els MM.II. Srs. Francesc Grau Esplandiu, Josep Garrallà Rossell i Xavier Montané Esplandiu.
Per Andorra la Vella	Els MM.II. Srs. Jordi Farràs Forné, Antoni Armengol Vila i Josep Anton Ribes Roca.
Per Sant Julià de Lòria	Els MM.II. Srs. Joan Jordi Areny, Albert Pintat Santolaria i Joan Obiols Camillo.
Per Escaldes-Engordany	Els MM.II. Srs. Miquel Aleix Areny, Marcel.lí Albós Riba, Ramon Canut Bové i Xavier Espot Miró.

Els MM.II. Srs. Antoni Casal Mandicó de la Parròquia de Canillo, Isidre Torres Pons de la d'Encamp, Josep Maria Rossell Pons de la de La Massana, Robert Cassany Vila de la d'Andorra la Vella i Josep Cases Baró de la de Sant Julià de Lòria, han excusat la seva absència.

Assisteix també el M.I. Sr. Oscar Ribas Reig, Cap de Govern, i els MM.II. Srs. Jaume Bartumeu Cassany, Guillem Benazet Riba, Joan Santamaria Tarré, Candid Naudi Mora i Antoni Armengol Aleix, Consellers Executius.

A un quart d'onze del matí, aproximadament, el M.I. Sr. Sub-Síndic General declara oberta la sessió, tot indicant que, si no hi ha inconvenient, els MM.II. Srs. Consellers Generals poden procedir directament a intervenir sobre la declaració d'orientació política del Govern i, cedeix, tot seguit, la paraula als assistents.

És el M.I. Sr. Climent Palmitjavila el que intervé en primer lloc, demanant que, en nom d'un grup de Consellers Generals, consti en acta la manifestació següent:

"I. La Reforma de les Institucions és el problema més apressant de l'actualitat pública, és la base i l'arrel de tots els demés i hipoteca tots els progressos polítics, socials i econòmics. Ha esdevingut la gran qüestió del nostre temps.

"II. A cada gran període de la vida d'un poble, a cada canvi sociològic profund, a cada capgirament d'estructures fonamentals correspon un nou agençament dels poders.

"L'evolució institucional d'Andorra però no ha seguit el camí progressiu que amb més o menys salts, han emprès tots els països, els europeus i els d'arreu del món des de l'Edat Mitjana, fins a l'actualitat.

"Els esquemes bàsics de les institucions andorranes romanen els de dret feudal en els que el país i els habitants són objecte dels drets dels Senyors. L'esforç que s'ha realitzat en aquests darrers anys a partir de la Memòria de la Reforma Institucional del 1.978 per fer sortir el país d'aquests esquemes de manera progressiva, no ha estat coronat d'èxit, ans tothom convé en reconèixer que tal procés de reforma ha demostrat la seva inviabilitat.

"Com els dos anteriors moments reformadors d'entitat significativa que ha tingut el poble andorrà, la creació del Consell de la Terra el 1.419 i la Nova Reforma de 1.866, el procés de 1.978 ha seguit el mateix esquema i plantejament: són reformes atorgades pels Prínceps al poble que les demana. I no ha donat fruit perquè el poble ha evolucionat en pocs anys i ha passat de la posició del que demana que se li atorgui quelcom, a la de voler ell mateix decidir l'abast, el moment i el sentit de les reformes. Canvi que ha coincidit amb els nous plantejaments expressats reiteradament per cada Copríncep en el sentit que és el poble andorrà qui ha de decidir el seu futur i les seves institucions.

"Per altra banda, l'especificitat andorrana no ha d'ésser tanta que no regeixin aquí els principis observats arreu, ni sigui d'aplicació l'experiència constatada en els altres països: la forma més extensa de reformar en profunditat i en allò més essencial les estructures polítiques d'un país cimentant-se de forma perenne els fonaments, és l'establiment d'una Constitució. I qualsevol dubte teòric sobre l'eficàcia d'altres sistemes alternatius decau forçosament en constatar el poc èxit assolit durant el període reformador que acabem de viure, durant el qual s'ha volgut utilitzar un camí diferent del de la Constitució.

"S'imposa doncs a tots que l'única solució és la Constitució escrita, sobre la necessitat de la qual la coincidència entre els poders, Prínceps, Consell General i Govern ha trobat ressò unànime dels països del Consell d'Europa que l'han recomanat.

"III. Andorra és un país de dret romà i, per conseqüent, de dret escrit, per oposició als països de dret germànic consuetudinari. Totes les nostres institucions, fins ara, estan plasmades per escrit, des dels pariatges, passant pels privilegis i altres decisions dels Prínceps i, acabant per les darreres reformes parcials d'aquest segle. Tant la tradició del sistema jurídic llatí al que pertanyem com la pròpia tradició institucional andorrana porten, per conseqüent, que la Constitució sigui una Constitució escrita. Sistema, a més, adoptat per la quasi totalitat dels països del món i que és postulat per la modernitat i per la necessitat de clarificació i fixació.

"IV. La Constitució escrita haurà de contemplar l'agençament dels poders, de les estructures i dels mecanismes polítics, de forma harmònica i global. No haurà d'ésser evolutiva sinó definitiva perquè no es pot estar indefinidament en període constituent i Andorra necessita haver solucionat la seva gran qüestió institucional per a esmerçar els esforços en els demés camps de la cosa pública. I si la Constitució ha d'evolucionar posteriorment, la revisió es pot fer quan sigui necessària, seguint els mecanismes de revisió previstos en la mateixa.

"La Constitució no ha d'ésser general i de grans principis, sinó total i exhaustiva de manera que, d'una vegada per totes, no es deixi en germen cap problema institucional sense solució.

"V. L'elaboració del projecte de Constitució no es redueix a un simple exercici de ciència jurídica i de sociologia política per confeccionar un text, sinó que comprèn també, els actes de voluntat de cada interlocutor en ordre a la modificació dels respectius poders actuals. En altres paraules, l'elaboració de la Constitució contindrà dos elements: la negociació sobre els poders respectius, passant del contingut actual al contingut desitjat, i l'estructuració dels nous poders tal com queden definits a ran de la negociació.

"VI. L'obertura del període constituent, l'endegament del procés constitucional, exclou que continuï el procés de reforma actual, no solament perquè el tot comprèn i inclou necessàriament la part, sinó perquè hi ha un canvi de metodologia. En efecte, no té sentit continuar en una reforma que segueix la dinàmica petició-atorgament quan s'enceta la nova via de l'elaboració conjunta, per part dels Prínceps i de la representació popular, d'un projecte de reforma global que s'ha de sotmetre al poble sobirà.

"VII. La pràctica secular andorrana ha estat que el poble rarament ha pres contacte i menys encara negociat amb els dos Prínceps conjuntament. El sistema diàrquic ha comportat que tota negociació i contacte s'hagi fet de manera múltiple i repetitiva.

"És clar que no es pot pensar raonablement en elaborar la Constitució seguint el mètode fins ara utilitzat, sinó que l'única via és la negociació tripartida entre els dos Coprínceps i el Consell General, essent cada part eventualment assistida o secundada pels tècnics que cregui necessaris.

"Per aquests motius els Consellers sotasignats sotmetrem al M.I. Consell General una proposta d'acord concreta en vistes a dotar Andorra d'una Constitució escrita elaborada de forma conjunta i decidida pel sufragi universal."

El M.I. Sr. Roc Rossell manifesta que en la constància en acta que els Consellers de l'Oposició efectuaren en la darrera Sessió del Consell General, es demanà que el debat sobre tots els temes que tinguessin relació amb la Reforma o amb els Drets de la Persona es volgués ajornar fins a la Sessió de Consell del dia 18 de juny, que la Sindicatura ja ha convocat. I demana doncs, que, en no haver-se formulat cap objecció a aquella demanda, s'accepti allò que es sol.licitava en la referida constància en acta.

El M.I. Sr. Sub-Síndic General precisa que la sessió d'avui està prevista per a debatre la Declaració d'Orientació Política del Govern, i aquest debat no es pot ajornar.

El M.I. Sr. Jordi Farràs es refereix a la intervenció del M.I. Sr. Climent Palmitjavila, i exposa que queda clar que el plantejament a seguir passa per l'elaboració d'una Constitució, la qual cosa comporta un canvi d'actitud radical respecte al procediment seguit en la Reforma Institucional, en la qual la posició del poble que sol.licita i Coprínceps que atorguen, quedaria capgirada per un nou plantejament basat en el fet que el Poble Andorrà té la capacitat i la voluntat d'elaborar una Constitució per al país; posició que quedaria refermada pels darrers contactes mantinguts amb els Serveis de SS.EE. els Coprínceps, i per les opcions plantejades a nivell europeu. Es tracta —afirma— d'anar a l'essencial del problema amb un plantejament d'igualtat per definir l'Andorra del demà.

Complementant la intervenció del M.I. Sr. Roc Rossell, el M.I. Sr. Albert Pintat manifesta lamentar que els doctors en enginyeria política que dirigeixen la Majoria proposin de capgirar allò que és la vida normal d'un parlament. Es comença un debat sobre la Declaració d'Orientació Política del Govern —diu— i ja es formula una proposta d'acord que diu que s'ha de fer una Constitució escrita. Nosaltres —afegeix— no hem dit mai que no s'hagi de fer una Constitució escrita, sinó que hem demostrat com s'ha de procedir per aconseguir la concertació en temes de cabdal importància, com ha estat el Conveni Comercial subscrit amb el Mercat Comú. Però el consens no ha estat possible recentment i per això els Consellers de l'Oposició, en data 2 d'abril, van adreçar una demanda de celebració d'un Consell Extraordinari per tractar d'uns temes cabdals com la Reforma i els Drets de la Persona. No sé quin enginyer especial —indica— va decidir que aquesta sessió de Consell tingués lloc amb posterioritat al Consell Tradicional de Sancogesma, però manifesta fer responsable d'aquest error tàctic al M.I. Sr. Sub-Síndic General. En témer això —exposa— vàrem formular una constància en acta durant la sessió de Consell de la setmana passada, per tal d'intentar, amb un esperit constructiu, portar el debat a un lloc on retrobar aquestes forces i, després d'una anàlisi global, potser adoptar inclús la posició manifestada inicialment en la sessió d'avui, però, ben entès, després d'analitzar tot el que s'ha patit i sofert durant els darrers quatre anys. Nosaltres —diu— som per experiència molt vigilants respecte a aquests plantejaments de concertació tripartida, malgrat que ara des d'Europa es formulin unes opcions clares. Finalment, manifesta que parlar en nom del Poble Andorrà pot constituir un pecat de vanitat, respecte al qual s'hauria d'ésser més prudent, i més quan un cert sector de la política andorrana sosté que aquesta Cambra en poc o en res representa el Poble Andorrà. Per això, reitera la demanda efectuada pel M.I. Sr. Roc Rossell, en el sentit que tots els temes de reforma siguin ajornats fins a la Sessió Extraordinària del dia 18.

El M.I. Sr. Sub-Síndic General exposa que en la sessió del dia primer de juny, ja s'exposaren amb claredat els motius que portaren a la Sindicatura a convocar, pel dia 18 dels corrents, la Sessió Extraordinària sol.licitada. I repeteix que no s'ha pogut realitzar anteriorment per manca de temps, ateses les demandes formulades per alguns Consellers Generals que havien de desplaçar-se a l'exterior.

El M.I. Sr. Jordi Mas indica que Andorra es troba enfront de temes de cabdal importància que han de marcar l'esdevenidor del país, com és la Reforma o el Mercat Comú, la nacionalitat o la immigració. En aquestes qüestions hi han de participar totes les forces polítiques i institucionals, és a dir: han d'ésser objecte de consens. No es pot, doncs, fer plantejaments unilaterals. La Constitució —diu— és el model d'aquest principi, car l'experiència dels països del nostre entorn ens demostra que sempre s'ha d'actuar per consens, i que el poble hi ha de participar. Creu, doncs, que el camí encetat no és el més adequat, car no s'assolirà la concertació i es farà un mal servei al País.

El M.I. Sr. Miquel Aleix remarca que no existeix cap estratègia, ni maniobra política de la Majoria per a posposar la sessió del Consell Extraordinari sol.licitat per un nombre de Consellers Generals. Però és un fet significatiu que la Majoria disposa d'una metodologia de treball, i que les actuacions que emprèn han estat sempre fruit d'un intent de consens previ, de concertació i de diàleg. Aquesta fou la via que es va cercar, en el seu moment, a nivell de la Comissió Permanent precisament pels temes que avui s'han evocat i que són, sense dubte, els més importants que té plantejats el País. Malauradament, manifesta que s'endegà per part d'un grup de Consellers Generals una iniciativa unilateral consistent en la convocatòria d'un Consell Extraordinari per examinar dos punts ben concrets. Aquesta actuació —opina— fou motivada per una situació política momentània, i no per qüestions de fons, cosa que queda demostrada pel fet que alguns dels signants d'aquell escrit havien demostrat durant la legislatura anterior molt poc dinamisme en el tema de la Reforma Institucional. La Majoria —afegeix— va creure en el seu moment que amb el recolzament a un comunicat de premsa del Govern (sobre el tema de les associacions sindicals) n'hi havia més que suficient, i que calia entrar a analitzar el fons del problema, evitant un possible enfrontament estèril amb alguna autoritat nacional amb la què també hi havia pendent el tema de la Reforma Institucional. Per això pensa que la Majoria ha seguit una metodologia coherent, que ha permès en aquesta sessió en què s'examina la Declaració d'Orientació Política del Govern de fer un plantejament clar davant l'Assemblea, que en res no vol sostreure el debat, acompanyat d'una proposta que queda oberta a totes les forces polítiques. Que uns hagin agafat la iniciativa política —exposa— no vol dir que s'impossibiliti l'adhesió dels altres.

El M.I. Sr. Jordi Farràs insisteix, en primer lloc, en el fet que no s'han de fer processos d'intencions, car no existeix cap manipulació. Tot seguit, es refereix als contactes mantinguts a inici de la legislatura amb els Serveis de SS.EE. els Coprínceps, i al dossier sobre la situació andorrana tramitat pel Consell d'Europa, tot indicant que a la finalització d'aquest procés es comprovà que existia una coincidència de parers, tant per part dels elegits andorrans com dels representants dels Coprínceps, d'anar vers la via constitucional, admetent que s'havia de partir des d'una posició d'igualtat, i defugir dels procediments emprats anteriorment, especialment dels contactes bilaterals i de les decisions pactades pels Coprínceps. A nivell dels elegits, exposa que per tal de canviar aquesta forma de procedir cal que tots, en pla d'igualtat, seguin entorn d'una taula. Finalment, admet que cap dels elegits no té en exclusiva el Poble, però també considera que aquest ha d'intervenir d'alguna forma en un procés tan important com és aquell que ha de consolidar el futur de l'Estat Andorrà.

El M.I. Sr. Josep Garrallà afirma que no és el primer cop que es sol.licita en el si d'aquesta Assemblea l'elaboració d'una Constitució. El 20 de març de 1989 —diu— ja es demanà, per això manifesta no entendre les afirmacions segons les quals avui s'ha innovat tot i s'ha produït un canvi radical.

El M.I. Sr. Jordi Farràs diu que, efectivament, el tema de la Constitució no és nou, però d'una certa manera a l'anterior legislatura no es va arribar a definir quina de les dues opcions possibles (esgotament dels mecanismes previstos al Decret de 15 de gener de 1981 o via constitucional) era l'escollida. Avui —diu— totes les institucions andorranes estan d'acord en seguir la via constitucional, i no solament ho estan respecte a la conveniència d'una constitució escrita sinó també pel que fa al tractament que ha de rebre aquesta qüestió. La base de la negociació —afegeix— s'establirà a partir de reunions tripartides, en peu d'igualtat, amb un tema precís i amb una metodologia de treball ben definida. Sol.licita també que el procés sigui obert ràpidament, i que es conclogui també amb celeritat, tot precisant que aquest és també el desig dels Coprínceps.

El M.I. Sr. Jordi Mas remarca que, segons els documents sobre les reunions amb els Serveis dels Coprínceps, la posició d'aquests sobre el procés de reforma no és coincident, car els Serveis del Copríncep Francès atorguen un interès preferent a la finalització d'aquest procés, sense que això sigui cap impediment per parlar de l'elaboració d'una Constitució. Aquesta via la considera personalment molt encertada puix fa molts anys que s'inicià el procés de reforma institucional. El M.I. Sr. Cap de Govern —observa— que era favorable en aquell moment a aplicar aquesta via, però ara sembla haver canviat d'opinió. Així mateix, indica que no es pot dir que des del 1981 no s'hagi avançat, si bé és ben cert que estem en un moment en el què cal clarificar les coses amb els Serveis dels Coprínceps.

El M.I. Sr. Albert Pintat respon a una afirmació del M.I. Sr. Miquel Aleix, respecte al poc dinamisme demostrat pels Consellers integrants de la legislatura anterior pel que fa a la reforma institucional, tot indicant que possiblement la Majoria mira excessivament vers el passat, en lloc de conduir una acció política de futur. Però agrairia que aquestes al.lusions deixessin de fer-se, puix constitueixen un greuge innecessari i inútil.

També es refereix a la intervenció del M.I. Sr. Jordi Farràs, fent palès que les persones que mantingueren els contactes previs amb els Serveis dels Coprínceps no estaven mandatades per ningú, i en tot cas no ho estaven per aquesta Cambra, ni els seus integrants representaven l'oposició (més d'un terç de la Cambra). Tanmateix, diu, respecte a la representació popular, que caldria tenir ben present una tesi doctoral famosa que recorda que el Consell General només representa les Parròquies i que, en cap cas, no representa el Poble Andorrà. Cosa ben demostrativa del seguit d'hipoteques que incideixen en els plantejaments teòrics. Exposa, igualment, que l'únic canvi constatat és a nivell del Consell General, mentre que en altres institucions les persones o les tesis romanen invariables. Finalment, demana conèixer l'opinió del Govern sobre el tema de la reforma institucional, car constata que la Declaració d'Orientació Política conté més l'opinió de la Majoria i de la Sindicatura, que de l'Executiu i, en aquest sentit, indica que potser el Govern és favorable a la possibilitat de traslladar aquest debat a la sessió del dia 18 de juny per evitar els problemes que avui es plantegen, puix, altrament, no hi veu cap solució.

El M.I. Sr. Cap de Govern manifesta mantenir les mateixes idees que ja tenia els anys 1976, 1978 o 1982, i la prova n'és que el Govern s'hi ha adherit, i que en la Declaració d'Orientació Política es pretén basar els principis de constitucionalització de l'estat en la Memòria del Consell General del 1978. Acte seguit, efectua una exposició resumida de la posició que manté el Govern sobre la Constitució. En síntesi, indica que vers els anys 1976 s'evidencià la necessitat de procedir a una reestructuració de les institucions del país, i això fou l'element generador de la Memòria de la Reforma de les Institucions, la qual volia ésser el mitjà per constitucionalitzar el país. Però, en aquell moment, el mot "constitució" feia por,

igual que també ho feia "revolució institucional", per això s'intentà arribar a una constitució a través de diversos textos "constitucionals", si bé obviant tota referència a aquesta paraula. L'experiència —diu— ha portat a la constatació que aquest sistema no era viable, perquè des dels Serveis dels Coprínceps la idea no estava prou assumida. Però ha arribat un moment en què per la pressió exterior, per circumstàncies polítiques i per l'evolució de les idees d'aquesta índole, Andorra ha d'adaptar les seves institucions al món modern. Així, doncs, manifesta creure que el moment és favorable per arribar a allò que l'any 1978 es va intentar per unes altres vies, com és: la possibilitat objectiva d'arribar a una constitució. Si es vol conservar el sistema actual de Coprincipat —diu— el sistema institucional requereix una legitimació. Els Coprínceps —afegeix— no podran sostenir els seus càrrecs per més temps, sense que existeixi una legitimació popular per via d'una constitució i d'un referèndum. Així mateix, manifesta que altra cosa són el repartiment de competències entre els diferents òrgans institucionals.

Respecte a la intervenció anterior del M.I. Sr. Josep Garrallà, el M.I. Sr. Cap de Govern remarca que la qüestió de la Constitució no és efectivament nova, perquè ja se'n parlava abans del 1978 i ell mateix n'ha parlat davant el Consell General en anteriors legislatures.

Pel que fa a la manifestació realitzada pel M.I. Sr. Jordi Mas sobre la constitució, manifesta que és obvi que aquest document ha d'ésser votat pel Poble, i que s'ha d'acostar al Poble (taules rodones), però també llança la idea d'una assemblea constituent.

El M.I. Sr. Josep Garrallà diu que la primera vegada que en la Cambra es féu una declaració solemne per arribar a una constitució fou el 20 de març de 1989.

El M.I. Sr. Cap de Govern indica que possiblement sigui així, però se n'ha parlat el 1982, 1983, 1978, 1976 sense que eventualment no hi hagi recaigut acord formal del Consell General.

El M.I. Sr. Climent Palmitjavila contesta a una afirmació del M.I. Sr. Jordi Mas relativa a que totes les representacions polítiques han de manifestar la seva opinió en l'elaboració de la constitució, tot remarcant que això ja ho ha fet palès ell mateix en l'exposició que ha realitzat anteriorment, en manifestar que "l'elaboració d'un projecte de reforma global ha d'ésser conjunta i s'ha de sotmetre al Poble sobirà".

El M.I. Sr. Francesc Grau opina que l'exposició efectuada pel M.I. Sr. Climent Palmitjavila a l'inici de la sessió no pretén censurar el passat, sinó únicament palesar que el procés seguit no ha aportat els fruits esperats, però sí crítica hi ha, aquesta va adreçada més aviat als Coprínceps. Així mateix, exposa que els tràmits realitzats prop del Consell d'Europa han tingut també la seva importància, i rememora un dels apartats de l'informe examinat en la darrera sessió sobre les postures manifestades pels representants dels Coprínceps a Strasbourg acceptant les tesis de l'elaboració d'una constitució.

El M.I. Sr. Enric Pujal es felicita que alguns pensin que avui ens trobem en un moment òptim per a elaborar una constitució, i manifesta voler que aquest objectiu sigui ben aviat una realitat, però recorda que ha d'ésser amb la participació de tots. Això no obstant, creu que el debat sobre la qüestió no és tan urgent com per no poder esperar a la sessió del dia 18 de juny, expressament convocada per aquests temes. Avui —diu— no és el moment oportú, ni ho és tampoc la proposta d'acord presentada pel M.I. Sr. Climent Palmitjavila. Per això torna a sol.licitar que s'ajorni el debat sobre el Procés de Reforma i la constitució per aqueixa data.

El M.I. Sr. Sub-Síndic General indica que d'aquesta qüestió ja se n'ha parlat, i demana als assistents que vulguin centrar el debat en el document que ha d'ésser objecte d'examen.

El M.I. Sr. Ramon Canut manifesta que la metodologia de l'actual majoria parlamentària és senzilla, respectuosa, oberta al diàleg i vol el consens, i ho fa des de la responsabilitat. Diu que es va oferir la concertació en una reunió de la Comissió Permanent i, tal i com ha explicat el M.I. Sr. Miquel Aleix, la resposta de la minoria va ésser plantejar un Consell Extraordinari per parlar de la reforma i dels drets de l'home. Afegeix que aquesta majoria continua, al seu entendre, amb l'esperit de diàleg i concertació, però de responsabilitat. Manifesta que l'exposició de motius que ha presentat el M.I. Sr. Climent Palmitjavila no és una proposta d'acord, sinó senzillament una exposició de motius al final de la qual s'assenyala que, quan s'obri el torn de propostes d'acord, vindrà seguida d'una proposta d'acord. Diu que tampoc és una censura a l'actuació de legislatures anteriors, sinó simplement una constatació de la dificultat de la reforma evolutiva, tal i com ha estat explicada anteriorment pel M.I. Sr. Cap de Govern, explicació que subscriu totalment, i que representa un canvi de metodologia.

Afegeix que l'esperit de l'acord unànime del M.I. Consell General de 20 de març de 1989, al qual feien referència alguns MM.II. Srs. Consellers Generals és també un bon esperit, perquè vol anar endavant amb la reforma, però no és pel mateix camí. Recorda l'esperit del 20 de març llegint, en la plana tres, que "el M.I. Consell General referma la seva voluntat d'esgotar el procés de reforma institucional, d'acord amb l'esperit de la lletra del Decret de 15 de gener de 1981", i considera que aquest ja no és el camí que ara la majoria proposa. Diu que l'esperit del Decret de 15 de gener de 1981 és un atorgament dels Prínceps al poble, i ara no es tracta d'això, ja que, tal i com s'ha explicat abans, la metodologia nova és diferent, doncs es vol participar, en taula tripartida, des de la responsabilitat, a elaborar aquesta constitució escrita que el nostre país tant necessita, com a ciutadans.

Diu també que no voldria en cap cas que, per un protagonisme dit, amb tot el respecte, de politiqueria, es perdés l'oportunitat avui de fer aquesta sessió solemne, i que el M.I. Consell General, unànimement, adoptés aquesta via. Manifesta que no es proposa cap maniobra, sinó que és un acte de responsabilitat que la majoria i la minoria han d'assumir, i que creu i té l'esperança que assumiran.

El M.I. Sr. Miquel Aleix intervé per al.lusions, tot indicant que qualsevol parlamentari ha de mirar al passat per treballar pel futur, per tant la seva referència a la legislatura anterior és volguda, puix és necessari de conèixer que és el que s'ha fet i com s'ha fet. Així mateix, precisa que no hi ha hagut cap maniobra per part de la Majoria, de fixar el debat sobre els temes sol.licitats per un grup de Consellers Generals amb posterioritat al debat sobre la Declaració d'Orientació Política del Govern. Opina, igualment, que els temes desitjats es poden tractar tant avui com el dia 18, i creu que es faria un mal servei al país que si unes qüestions tan importants no es poguessin debatre en les sessions que fessin falta, per quedar obligatòriament afectades a una sessió concreta sol.licitada per un sector minoritari de la Cambra.

El M.I. Sr. Jordi Farràs s'expressa en el mateix sentit que les intervencions precedents, tot remarcant que actualment ens trobem en un moment històric, tal com s'ha dit. Personalment, opina que en les legislatures passades s'han obtingut avenços, i no es tracta, doncs, d'efectuar cap anàlisis crítica. Cal mirar endavant —diu— per mirar pel futur del país. L'elaboració d'una Constitució —precisa— constitueix el punt clau que ha d'endegar l'Andorra del temps modern, i manifesta creure que no serà en una sola sessió que es podrà definir i assegurar quin és el plantejament que els elegits andorrans han d'assumir i defensar. En conseqüència, no hi ha d'haver lloc a protagonismes ni mal entesos, quan existeix una oportunitat històrica que cal no deixar perdre.

El M.I. Sr. Jordi Mas remarca que s'ha fet una pregunta a la Sindicatura sobre si es continuarà parlant de reforma o no, i motiva aquesta afirmació tot indicant que fou signatari de la demanda de celebració d'un Consell Extraordinari per tractar sobre la Reforma Institucional, i al mateix temps es va solidaritzar amb una constància en acta per no parlar d'aquest tema fins el dia 18. En conseqüència, afirma que si se'n continua parlant abandonarà la Sala de Sessions.

En el moment en què s'efectua aquesta intervenció, ocupen el seu escó com a representants de les Parròquies d'Encamp i de Sant Julià de Lòria el referit M.I. Sr. Jordi Mas i el M.I. Sr. Albert Pintat, respectivament. Els MM.II. Srs. Roc Rossell i Enric Pujal de la Parròquia d'Encamp, i els MM.II. Srs. Joan Jordi i Joan Obiols de la de Sant Julià de Lòria han abandonat la Sala de Sessions amb anterioritat.

El M.I. Sr. Sub-Síndic General indica que el M.I. Sr. Jordi Mas és conscient que si abandona la Sala de Sessions provocarà la suspensió de la sessió, i observa igualment que tan sols el M.I. Sr. Albert Pintat representa la Parròquia de Sant Julià de Lòria en la Sala. Així mateix, precisa que aquesta sessió ha estat convocada per tractar de l'orientació política del Govern, tant si aquesta es refereix a la Reforma Institucional, com a educació, o a altres temes diversos. Finalment, exposa que no existeix cap obstacle perquè durant la sessió del dia 18 es reprodueixi el debat sobre les qüestions tractades en reunions anteriors, ni que siguin objecte d'un tractament preferent.

El M.I. Sr. Albert Pintat sol.licita permís al M.I. Sr. Sub-Síndic General perquè els representants de les Parròquies d'Encamp i de Sant Julià de Lòria puguin abandonar la Sala de Sessions, en comprovar que les seves peticions no són ateses, tot precisant que en la constància en acta realitzada pel M.I. Sr. Roc Rossell, en la sessió immediatament anterior a la present, es feia responsable al M. I. Sr. Sub-Síndic General de poder guiar aquest debat sense protagonismes. Finalment, presenta excuses al M.I. Sr. Cap de Govern per aquesta acció que no té res a veure amb l'Executiu, sinó que tan sols es vol com una protesta per no haver estat conduït el debat de forma correcta.

Acte seguit, el M.I. Sr. Albert Pintat s'aixeca del seu escó i abandona la Sala de Sessions, malgrat les reiterades demandes del M.I. Sr. Sub-Síndic General de que vulgui reconsiderar la seva actitud.

Entretant, el M.I. Sr. Jordi Mas ha abandonat també el seu escó, sense abandonar però de forma efectiva la Sala de Sessions.

El M.I. Sr. Jaume Bartumeu manifesta desitjar intervenir, i davant la impossibilitat de fer-ho sol.licita que consti en acta el següent:

"Demano que consti en acta que volia dir quelcom i el Sr. Pintat no m'ho deixa dir."

En quedar la Sala sense representació de la Parròquia de Sant Julià de Lòria, el M.I. Sr. Sub-Síndic General mana al Sr. Nunci que vulgui comprovar si els Consellers de la susdita Parròquia han abandonat la Casa de la Vall, i de no ésser així de demanar-los que vulguin reincorporar-se a la sessió.

Passats uns breus instants, el Sr. Nunci comunica al M.I. Sr. Sub-Síndic General que els MM.II. Srs. Consellers Generals de la Parròquia de Sant Julià de Lòria han abandonat la Casa de la Vall.

Constatat aquest darrer extrem, i davant la impossibilitat de prosseguir la sessió per imperatiu reglamentari, el M.I. Sr. Sub-Síndic General suspèn la sessió. És un quart menys cinc de dotze del matí.

P.O. del M.I. Consell General
El Secretari General en funcions

V. i P.
El Sub-Síndic General